

MÖNSTERÅS
KOMMUN

HÖGSBY
KOMMUN

NYBRO
KOMMUN

Skrivelse från Högsby, Nybro och Mönsterås kommuner

Angående bildande av nationalpark på Sveaskogs mark i Ekopark Hornsö

Detta är en gemensam skrivelse där de tre berörda kommunerna avser att klargöra sin ställning i frågan och belysa punkter som är särskilt viktiga att beakta under processen.

Bakgrund

Högsby, Nybro och Mönsterås kommuner är skogskommuner. Här finns sågverk och engagerade skogsägare och företag. Det är en resurs för kommunernas utveckling för arbete och bioekonomi. Det skogsbruk som idag bedrivs i området innebär både arbetstillfällen och stora inkomster för bygden.

Våra kommuner är också starka friluftskommuner och förespråkare för att få ut fler människor i skogen och kommunerna anser att det är viktigt att naturturism utvecklas i samverkan med skogsägarna. Skogsbruk och friluftsliv behöver inte stå i motsats till varandra. Välskötta skogar samt av människor och djur skapade kulturlandskap är ofta de populäraste besöksmålen för friluftslivet.

Att bilda en nationalpark i Ekopark Hornsö, på Sveaskogs mark, föreslogs i skogsutredningen "Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen" (SOU 2020:73) och bland annat denna del antogs av regeringen. Som en följd fick Naturvårdsverket år 2021 i uppdrag att utreda möjligheterna för en nationalpark. Ekopark som begrepp infördes av Sveaskog i början av 2000-talet och Ekopark Hornsö med sina cirka 9200 hektar inrättades, då avtal träffades mellan Sveaskog och Skogsstyrelsen år 2008.

Hornsö är en ekopark sprungen ur en statlig kronopark, där skogen brukats sedan järnframställningens början. Här har skog och mark präglats av människans hand. Ekoparkerna tillkom för att skapa goda förutsättningar för djur och växter. Av de marker som utgör Hornsö ekopark finns en blandning av produktionsskog med olika grad av naturvårdshänsyn, ytor med anpassad skötsel, naturvårdsavsättningar och statliga reservat. Målet är att drygt 50 procent av Ekoparkens område ska ha prioritet för naturvård. Sedan ekoparken invigdes har naturvårdsåtgärder utförts av Sveaskog och Länsstyrelsen på hundratals hektar för att bevara och stärka den biologiska mångfalden i Hornsö.

Hornsö idag bygger på tidigare försiktigt brukad skogsmark med sumpskogar och blockig terräng. Det skogsbruk Sveaskog bedrivit och skötselåtgärder som exempelvis naturvårdsbränningar har bevarat en hög artrikedom med drygt 700 kända arter av vedlevande skalbaggar. Det naturvårdsarbetet är en grund för fortsatt process kring utvecklandet av området. En nationalpark får inte innebära en död hand över området eller att vi skapar ett reservat där beslut om föreskrifter och restriktioner tas av andra, utanför våra kommuner och

länet. Dialog och samverkan på det lokala planet skapar förtroende och en förankring bland bygdens invånare.

I utredningen talas om att även enskilda marker kan beröras för att få bra struktur på Hornsö nationalpark eller få begränsningar i jakt och annan markanvändning. Det vänder sig berörda kommuner mot. Vid ett eventuellt bildande av nationalpark i Hornsö är Högsby, Nybro och Mönsterås kommun av uppfattningen att ingen inlösen, påtryckningar eller tvångsåtgärder får förekomma för att ta i anspråk mark från enskilda fastighetsägare.

Skogsutredningen menar att bildande av en nationalpark ofta ger positiva effekter för omgivande infrastruktur i form av utbyggda kommunikationer, utbyggda och kompletterade fibernät och mobiltelefonnät, bättre försörjning i form av boendemöjligheter för besökare och matvarubutiker med mera. Kommunerna kan dela den uppfattningen, men en fortsatt utveckling av Hornsö ekopark kan också få de effekterna, som i sin tur bidrar till en positiv landsbygdsutveckling, nya arbetstillfällen och ökad inflyttning.

Kommunerna delar synen att utveckla naturturismen, men det måste gå hand i hand med att entreprenörer stiger fram och vill satsa. Det görs när det finns bred samverkan i bygden mellan markägare, företag inom turism och andra. Här behövs tydliga och långsiktiga spelregler.

Kring ekoparken finns flera naturliga entréer via de små samhällen och byar som omgärdar området. Mellan dessa och inom ekoparken finns dessutom ett väl utbyggt nätverk av vägar som gör området lättillgängligt och bäddar för en stor potential att uppleva området som besökare. Från samhällen som Allgunnen, Aboda, Alsterbro, Bäckebo, Blomstermåla och Hornsö med flera är området mycket lättillgängligt. Dessutom är Sveaskogs skogsinnehav i våra kommuner brutet av små och stora privatägda fastigheter, i många fall med permanentboende invånare.

Området kring Allgunnen och Alsterån med Ekopark Hornsö har uppmärksammats i den kommunala planeringen som ett stort, ostört område med höga värden för både naturvård, rekreation och friluftsliv. I Högsby kommuns översiktsplan nämns området som särskilt viktigt för turism och friluftsliv. För Mönsterås kommun pekas områden i direkt anslutning till ekoparkens östra gräns ut som prioriterade för rekreation, friluftsliv och naturvård. Både Högsby och Nybro kommun identifierar områden i eller i anslutning till ekoparken som så kallade tysta eller bullerfria områden.

Kommunerna kan se en polarisering bland lokalt berörda, i förhållande till en framtida nationalpark, till stor del utifrån konkreta och praktiska frågor som vägar, befintliga jaktarrenden, fiskerätter, nedskräpning, brandrisk och skadedjur. Naturvård, rekreation, besöksintressen och lokalsamhällets nyttjande av området måste därför ses som en helhet i planeringen av en framtida nationalpark, vad gäller föreskrifter, infrastruktur, eventuell zonering och så vidare. En målsättning i det fortsatta arbetet är att ett eventuellt bildande av nationalpark ska, utifrån våra kommuninvånarens synvinkel, vara ett framgångsrikt exempel på hur man på ett konstruktivt sätt tar tillvara de frågor som direkt berör de som bor och verkar i området.

Kommunerna anser det vara mycket viktigt att man i en process som föregår ett eventuellt bildande av nationalpark tidigt samråder med kringboende, företag och föreningsliv och att man här tar tillvara de frågor som direkt eller indirekt berör människor som bor och verkar

där. Under de diskussioner och samtal som hittills förts i Nybro, Högsby och Mönsterås kommuner har det framkommit bland annat vikten av att fortsatt kunna jaga och fiska inom området (något som dessutom skulle kunna gynna besöksnäringen). Förvaltningen av skogarna i nationalparken får inte heller ske på ett sådant sätt att det riskerar att påverka omgivande skogsmark negativt.

Kommunernas slutsats blir att även en fortsatt utveckling av Homsö ekopark mycket väl kan bli en motor för regional och lokal utveckling av friluftsliv och naturturism. Kommunerna anser att det går att förena naturturism, naturvårdsarbete och skogsbruk genom avtal och frivilliga överenskommelser. Dialog och samverkan skapar förtroende och bidrar till landsbygdsutveckling. En sådan utveckling av Ekoparken måste i så fall ske utifrån att friluftsliv och turism ges en tydlig plats i syftet med Ekoparkens utpekande och att substantiella resurser avsätts för anläggande och underhåll av besöksanläggningar för att öka områdets attraktivitet, som leder, entréer med faciliteter för besökare, skyltar och information. Detta är ett bristområde i dagens förvaltning av ekoparken.

Våra kommuner ser även en potential i samverkan med skogsbranschen och akademien, till exempel Linnéuniversitetets skogliga forskning, i hur naturvård och skogsskötsel kan samverka i ett område som Ekopark Hornsö med dess unika värden.

Kommunernas viljeinriktning

Mot bakgrund av detta så är vi i våra tre kommuner överens om att ett bildande av en nationalpark skulle kunna vara positiv för regionens utveckling. Detta grundat i en förhoppning om fler arbetstillfällen inom turism och friluftsliv samt stärkt attraktionskraft. Dock är det en förutsättning och ett krav att det läggs stor vikt vid kringboendes och angränsande markägares intressen samt att lokalsamhället, företag och föreningsliv inkluderas i beslutsprocessen.

Högsby, 18/1 2024

Per Gröön
Ordförande KS
Högsby kommun

Nybro, 6/2 2024

Tobias Fagergård
Ordförande KS
Nybro kommun

Mönsterås, 22/2 2024

Anders Johansson
Ordförande KS
Mönsterås kommun

Bilaga. Sammanställning av enkätsvar bland lokala markägare i Ekoparkens närhet, hösten 2023.